

اعتماد بیش از حد مدیر عامل و مدیریت سود آتی

ابوذر سهرابی کورت آباد

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۷/۰۱ تاریخ چاپ: ۱۴۰۳/۰۹/۱۵

چکیده

هدف اصلی پژوهش حاضر تبیین تأثیر اعتماد بیش از حد مدیر عامل بر مدیریت سود آتی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد. به منظور نیل به این هدف ۱۰۷۲ سال-شرکت (۱۳۴ شرکت برای ده سال) مشاهده جمع آوری شده از گزارش های مالی سالیانه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در طی دوره زمانی ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۱ مورد آزمون قرار گرفته اند. در پژوهش حاضر به منظور سنجش مدیریت سود از معیارهای مدیریت سود تعهدی و مدیریت سود واقعی استفاده شده است. نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون خطی چند متغیره نشان می دهد که اعتماد بیش از حد مدیر عامل بر مدیریت سود تعهدی آتی و مدیریت سود واقعی آتی تأثیر مثبت و معناداری دارد به عبارت دیگر، در صورت وجود اعتماد بیش از حد مدیر عامل، مدیریت سود تعهدی آتی و مدیریت سود واقعی آتی نیز افزایش می یابد.

واژگان کلیدی

مدیریت سود، مدیریت سود واقعی، مدیریت سود تعهدی، اعتماد بیش از حد مدیر عامل

مقدمه

براساس مفاهیم نظری گزارشگری مالی، هدف اولیه صورت‌های مالی، ارائه اطلاعاتی تلخیص و طبقه‌بندی شده در خصوص وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف پذیری مالی واحد تجاری جهت یاری نمودن استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی در اتخاذ تصمیم‌های اقتصادی است (کمپته تدوین استانداردهای حسابرسی، ۱۳۸۸). صورت سود و زیان به سبب اطلاعات مفیدی که درباره میزان سودآوری واحدهای کسب و کار ارائه می‌دهد برای استفاده‌کنندگان از اطلاعات مالی حائز اهمیت است. به عبارت دیگر، این صورت مالی دارای محتوای اطلاعاتی بوده و موجب سهولت تجزیه و تحلیل‌های لازم برای اخذ تصمیمات سرمایه‌گذاری خواهد شد (بومان، ۲۰۱۴). از این رو، هرگونه ارائه گمراه‌کننده درباره عملکرد مالی واحد اقتصادی، می‌تواند آثار زیانباری برای سرمایه‌گذاران در پی داشته و آنها را در اخذ تصمیمات اقتصادی مناسب، با مشکل مواجه سازد. اهمیتی که سود حسابداری برای استفاده‌کنندگان از اطلاعات مالی دارد، باعث شده است که مدیریت واحد تجاری توجه خاصی به مبلغ و نحوه تهیه و ارائه آن قائل شود. بنابراین همواره این نگرانی و مشکل وجود دارد که سود به عنوان یکی از مهمترین شاخص‌های عملکرد مالی شرکت‌ها، توسط مدیران که در تضاد منافع بالقوه با سهامداران عادی قرار دارند، با اهداف خاصی، مدیریت شده باشد (چن و همکاران، ۲۰۱۳).

به اعتقاد هیلی و والن (۱۹۹۹) مدیریت سود زمانی اتفاق می‌افتد که مدیران از قضاوت‌های شخصی خود در گزارشگری مالی استفاده کنند و در نتیجه در ساختار مالی تغییراتی به وجود می‌آید. این تغییرات در گزارشگری مالی موجب گراهی افراد ذینفع درباره عملکرد بنگاه اقتصادی می‌گردد و یا روی پیامدهای ناشی از قراردادهای واحد تجاری که به ارقام حسابداری گزارش شده وابسته است، اثر می‌گذارد. تحقیقات گذشته حسابداری، دو روش اصلی مدیریت سود را صرف نظر از قضاوت در مورد صحیح یا غلط بودن این عمل، مورد بررسی و مطالعه قرار داده‌اند که عبارتند از: مدیریت سود مبتنی بر ارقام حسابداری (یا مبتنی بر اقلام تعهدی اختیاری) و مدیریت واقعی سود (علی‌نژاد ساروکلانی، صبحی، ۱۳۹۵). در حالت اول، مدیریت از طریق اقلام تعهدی اختیاری به آرایش ارقام حسابداری مطابق با اهداف مطلوب خود می‌پردازد. در این روش، مدیر بوسیله تسریع در شناخت درآمدها و تاخیر در شناخت هزینه، به منظور ارائه عملکردی بهتر در دوره جاری اقدام به مدیریت سود می‌کند. اما در حالت دوم، مدیریت با اتخاذ برخی تصمیمات عملیاتی و به عبارت دیگر دستکاری فعالیت‌های واقعی (همچون اعطای تخفیفات برای افزایش فروش یا حذف هزینه‌های قابل اجتناب مانند هزینه‌های تحقیق و توسعه) به مدیریت واقعی سود روی آورده و به سود مورد نظر خویش دست می‌یابد. مدل‌های تحلیلی متعددی روشن ساخته‌اند که میزان مدیریت سود فرصت طلبانه به تناسب سطح عدم تقارن اطلاعاتی افزایش می‌یابد. برای مثال دی (۱۹۸۸) و ترومن و تیمان (۱۹۸۸) به صورت تحلیلی نشان دادند که وجود عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیریت و سهامداران یک شرط اساسی برای مدیریت سود است. دی فرض کرد که بین گروه‌های سهامداران هم پوشانی وجود دارد. سهامداران فروشنده به مدیریت اجازه می‌دهند که به منظور القای یک تصویر مناسب به گروه خریداران، از یک سیاست مشخص مدیریت سود پیروی نماید. در این مدل، مدیر از

یک مزیت اطلاعاتی نسبت به سهامداران برخوردار است. در نتیجه عدم تقارن اطلاعاتی یک شرط ضروری برای مدیریت سود در این وضعیت است.

نقش اصلی گزارشگری مالی انتقال اثر بخش اطلاعات مالی به افراد برون سازمانی به روشی معتبر و به موقع است (افشار زیدآبادی و همکاران، ۱۳۹۴)، که یکی از اهداف عمده آن فراهم ساختن اطلاعات لازم برای ارزیابی عملکرد و توان سودآوری بنگاه اقتصادی است. شرط لازم برای دستیابی به این هدف، ارائه اطلاعات مالی به نحوی است که ارزیابی عملکرد گذشته را ممکن سازد و در سنجش توان سودآوری و پیش بینی فعالیت های آتی بنگاه اقتصادی موثر واقع گردد (محسنی، ۱۳۹۲).

اعتماد بیش از حد یا اعتماد به نفس بیش از حد، یکی از مهم ترین مفاهیم مالی رفتاری مدرن است که هم در تئوری های مالی و هم روانشناسی جایگاه ویژه ای دارد. اعتماد بیش از حد سبب می شود انسان دانش و مهارت خود را بیش از حد و ریسک ها را کمتر از حد تخمین زده، احساس کند روی مسائل و رویدادها کنترل دارد در حالی که ممکن است در واقع این گونه نباشد (نیکبخت و همکاران ۱۳۹۵). اعتماد بیش از حد یکی از مهم ترین یافته های علم روانشناسی در حوزه قضاوت و تصمیم گیری است. پژوهشگران دریافته اند که افراد قابلیت هایشان را در خوب انجام دادن وظایف شان بیش از اندازه برآورد کرده و این تخمین بیش از اندازه با اهمیتی که آن وظایف برای شخص دارد، افزایش می یابد. همچنین روانشناسان به این نتیجه رسیدند که افراد در هنگام تصمیم گیری و قضاوت، به اطلاعات برجسته وزن بیشتری می دهند. افراد در مورد اخباری که به نظرشان درست می آید بدون توجه به موثق بودن منبع، اطمینان کرده و براساس آن به نتیجه گیری های با اطمینانی اقدام می کنند. آن ها به اطلاعاتی که با باورهای موجودشان سازگار است، وزن بیشتری می دهند و به اطلاعاتی می بالند که باورهایشان را حمایت می کند و اطلاعاتی را که با باورهایشان همخوانی ندارد، از بین می برند. اعتماد بیش از حد، نوعی انحراف شناختی است که از خود فریبی افراد به وجود می آید و باعث می شود که افراد بتوانند روحیه خود را با این مکانیزم در شرایط سخت و رقابتی حفظ کنند. خوش بینی افراد نیز می تواند عاملی برای اعتماد بیش از حد باشد، چون باعث می شود که افراد قابلیت هایشان را در هنگام رسیدن به اهداف بیشتر ببینند (پیرمرادی و همکاران، ۱۳۹۲). بیش اعتمادی یک پدیده شناخته شده و مستند شده در روانشناسی است. روانشناسان یک فرد با ویژگی های رفتاری فرا اعتمادی را به عنوان فردی تعریف می کنند که اعتقاد دارد اطلاعات و دانش ایشان بسیار دقیق است (بیش از آنچه که واقعیت دارد). به نظر هاید متون مربوط به روانشناسی دو تعریف از بیش اعتمادی ارائه داده اند. نخست، افراد برآورد بیش از واقع از توانایی های خود دارند. دوم، افراد یک رویداد را معین تر از آن چه که واقعاً هست، می بینند. بیش اعتمادی آنچنان پدیده ی روانشناختی قوی است که تجربه نیز نمی تواند آن را حذف کند (خوش طینت و قمی، ۱۳۸۸). با توجه به استدلال های مطرح شده انتظار می رود که اعتماد بیش از حد مدیر عامل بر مدیریت سود آتی تأثیر مثبتی داشته باشد.

با توجه به مطالب بیان شده، پژوهش حاضر به دنبال پاسخ به این سؤال است که اعتماد بیش از حد مدیر عامل بر مدیریت سود آتی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران چه تأثیری دارد؟

توسعه سرمایه گذاری از یک سو موجب جذب سرمایه های مردم و هدایت آن ها به بخش های مولد اقتصادی شده و از سوی دیگر، با توجه به جهت گیری سرمایه گذاران (مبتنی بر ریسک و بازده)، سرمایه گذاری ها به سمت صنایع هدایت خواهد شد که از سود بیش تر یا ریسک کمتری برخوردار است و این امر در نهایت سبب تخصیص بهینه منابع خواهد شد. با توجه به تحولاتی که در جهان امروز رخ داده، کشورها، به ویژه کشورهای در حال توسعه که با تهدیدات عدیده ای روبرو هستند، جهت حل مشکلات اقتصادی خود نیازمند یافتن راه کارهای مناسبی برای استفاده بهتر از امکانات و ثروت های در دسترس خود هستند. در این راستا یکی از راه کارهای مهم بسط و توسعه سرمایه گذاری است. یکی از اهداف گزارشگری مالی، ارائه ی اطلاعاتی است که برای سرمایه گذاران، اعتباردهندگان و دیگر کاربران فعلی و بالقوه در تصمیم گیری های مربوط به سرمایه گذاری و اعتباردهی و سایر تصمیم ها، سودمند باشد. یکی از معیارهای مهمی که گروه های مزبور برای برآورد قدرت سودآوری شرکت، پیش بینی سودهای آینده و ریسک های مربوط به آن و همچنین ارزیابی عملکرد مدیریت استفاده می کنند، سودهای جاری و گذشته شرکت است. سود نیز خود متشکل از اقلام نقدی و تعهدی است و اقلام تعهدی سود تا حدود زیادی در کنترل مدیریت هستند و وی می تواند برای بهتر جلوه دادن عملکرد شرکت و افزایش قابلیت پیش بینی سودهای آینده در اقلام تعهدی سود دست برده و به اصطلاح امروزی سود را مدیریت کند. به بیان دیگر، مدیران تلاش می کنند تا با انتخاب روش های مجاز حسابداری، نتایجی قابل پیش بینی و ثابت خلق کنند. زیرا، اغلب سرمایه گذاران و مدیران اعتقاد دارند شرکت هایی که روند سودآوری مناسبی دارند و سود آن ها دچار تغییرات عمده نمی شود نسبت به شرکت های مشابه، ارزش بیشتر و قابلیت پیش بینی و مقایسه ی بیشتری دارند. از سوی دیگر، با توجه به تئوری نمایندگی مدیران می توانند از انگیزه ی لازم برای دستکاری سود به منظور حداکثر کردن منافع خود برخوردار باشند.

بنابراین با توجه به اهمیت سود در تصمیم گیری ها و نقش اعتماد بیش از حد مدیر عامل بر رفتارهای فرصت طلبانه مدیران و افزایش قابلیت اتکای سود ضروی است در مورد تأثیر اعتماد بیش از حد مدیر عامل بر مدیریت سود آتی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پژوهشی صورت گیرد.

روش تحقیق

این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ ماهیت، یک پژوهش توصیفی با تاکید بر روابط همبستگی است، زیرا از یک طرف وضع موجود را بررسی می کند و از طرف دیگر، رابطه بین متغیرهای مختلف را با استفاده از تحلیل رگرسیون، تعیین می نماید علاوه براین، در حوزه مطالعات پس رویدادی (استفاده از اطلاعات گذشته) قرار می گیرد و مبتنی بر اطلاعات واقعی صورت های مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و سایر اطلاعات

واقعی است. که با روش استقرایی به کل جامعه آماری قابل تعمیم خواهد بود. از بین شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در مجموع ۱۳۴ شرکت به عنوان نمونه آماری پژوهش انتخاب شده است.

به منظور آزمون فرضیه های پژوهش از مدل های رگرسیونی چند متغیر زیر بهره گرفته می شود:

مدل آزمون فرضیه فرعی ۱:

$$AMF_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 OVERCON_{it} + \alpha_2 SIZE_{it} + \alpha_3 CFO_{it} + \alpha_4 OWNCON_{it} + \alpha_5 MB_{it} + \alpha_6 BIGA_{it} + \alpha_7 ROE_{it} + \alpha_8 GROWTH_{it} + \alpha_9 INV_{it} + \varepsilon_{it}$$

مدل آزمون فرضیه فرعی ۲:

$$RMF_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 OVERCON_{it} + \alpha_2 SIZE_{it} + \alpha_3 CFO_{it} + \alpha_4 OWNCON_{it} + \alpha_5 MB_{it} + \alpha_6 BIGA_{it} + \alpha_7 ROE_{it} + \alpha_8 GROWTH_{it} + \alpha_9 INV_{it} + \varepsilon_{it}$$

که در مدل های فوق:

AM: مدیریت سود تعهدی

RM: مدیریت سود واقعی

OVERCON: اعتماد بیش از حد مدیر عامل

SIZE: اندازه شرکت

CFO: نسبت جریان وجوه نقد عملیاتی

OWNCON: تمرکز مالکیت

MB: نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری

BIGA: اندازه موسسه حسابرسی

ROE: بازده حقوق صاحبان سهام

GROWTH: رشد فروش

INV: نسبت موجودی کالا

متغیرهای وابسته:

مدیریت سود تعهدی آتی (AMF): جهت محاسبه آن از اقلام تعهدی اختیاری (DA) که معیاری جهت محاسبه مدیریت سود می باشد استفاده می گردد. لذا به منظور محاسبه آن از مدل تعدیل شده جونز ارائه شده توسط دچو و همکاران (۱۹۹۵) استفاده می شود. لذا ابتدا کل اقلام تعهدی با استفاده از رابطه ذیل برآورد می شود:

$$TACC_{it} / TA_{it-1} = \alpha_0 (1 / TA_{it-1}) + \beta_1 (\Delta REV_{it} / TA_{it-1}) + \beta_2 (PPE_{it} / TA_{it-1}) + \varepsilon_{it}$$

که در آن:

TACC it = کل اقلام تعهدی شرکت i در دوره t

TA it-1 = جمع دارایی های شرکت i در دوره t - 1

ΔREV_{it} = تغییرات درآمد شرکت i طی سالهای $t-1$ تا t

PPE_{it} = مبلغ ناخالص اموال، ماشین آلات و تجهیزات شرکت i در دوره t

ε_{it} = خطا یا ارقام باقی مانده مدل می باشد که نشان دهنده ارقام تعهدی اختیاری می باشد.

مدیریت سود واقعی آتی (RMF): برای اندازه گیری مدیریت سود واقعی، معمولاً روش رویچودهری (۲۰۰۶) به کار گرفته می شود. رویچودهری (۲۰۰۶) به منظور اندازه گیری سطح دستکاری فعالیت های واقعی، سه معیار شامل: سطح غیر عادی جریان وجوه نقد ناشی از فعالیت های عملیاتی، سطح غیر عادی هزینه های تولید، و سطح غیر عادی هزینه غیر عادی ارائه کرده است.

ابتدا سطوح عادی جریان وجوه نقد ناشی از فعالیت های عملیاتی، هزینه های اختیاری و هزینه های تولید با استفاده از مدل توسعه یافته دیچو و همکاران (۱۹۹۸)، مشابه آنچه در تحقیق رویچودهری (۲۰۰۶) انجام شده، محاسبه می شود. جریان وجوه نقد ناشی از فعالیت های عملیاتی به عنوان تابعی خطی فروش و تغییرات آن تعریف می شود. برای برآورد این مدل، رگرسیون مقطعی زیر برای هر سال-صنعت به کار گرفته می شود:

$$CFO_{it} / Assets_{it-1} = \alpha_0 + \alpha_1(1 / Assets_{it-1}) + \alpha_2(Sales_{it} / Assets_{it-1}) + \alpha_3(\Delta Sales_{it} / Assets_{it-1}) + \varepsilon_{it}$$

$CFO_{i,t}$: جریان وجوه نقد ناشی از فعالیت های عملیاتی شرکت i در سال t

$Assets_{i,t-1}$: کل دارایی های شرکت i در پایات سال- t

$Sales_{i,t}$: فروش شرکت i در طی سال t

$\Delta Sales_{i,t}$: تغییرات فروش شرکت i در طی سال t

$\varepsilon_{i,t}$: باقیمانده (خطای) مدل

جریان وجوه نقد ناشی فعالیت عملیاتی غیر عادی برابر است با جریان وجوه نقد ناشی از فعالیت عملیاتی واقعی، منهای سطح عادی جریان وجوه نقد عملیاتی که با استفاده از ضرایب برآورد شده مدل (۴) محاسبه می شود. به بیانی ساده تر می توان گفت که خطای مدل (۴) نشان دهنده سطح غیر عادی جریان وجوه نقد ناشی از فعالیت های عملیاتی است. هر چه قدر سطح غیر عادی جریان وجوه نقد ناشی از فعالیت های عملیاتی بیشتر باشد نشان دهنده مدیریت سود واقعی کمتر است.

سطح عادی هزینه های تولید به شرح زیر برآورد می گردد. این مدل رگرسیونی به صورت مقطعی و برای هر سال صنعت برآورد می گردد.

$$Prod_{it} / Assets_{it-1} = \alpha_0 + \alpha_1(1 / Assets_{it-1}) + \alpha_2(Sales_{it} / Assets_{it-1}) + \alpha_3(\Delta Sales_{it-1} / Assets_{it-1}) + \alpha_3(\Delta Sales_{it-1} / Assets_{it}) + \varepsilon_{it}$$

$Prodi,t$: هزینه های تولید شرکت i در سال t

باقیمانده (خطای) مدل فوق نشان دهنده سطح غیر عادی هزینه های تولید است، هر چه قدر سطح غیر عادی هزینه های تولید بیشتر باشد نشان دهنده مدیریت سود واقعی بیشتر است.

سطوح عادی هزینه های اختیاری نیز به صورت یک تابع خطی از فروش در نظر گرفته می شود. این مدل رگرسیونی به صورت مقطعی و برای هر سال صنعت برآورد می گردد.

$$DISEXP_{it} / Assets_{it-1} = \alpha_0 + \alpha_1(1 / Assets_{it-1}) + \alpha_2(Sales_{it} / Assets_{it-1}) + \varepsilon_{it}$$

DISEXP_{i,t}: هزینه های اختیاری شرکت i در سال t

باقیمانده (خطای) مدل فوق نشان دهنده سطح غیر عادی هزینه های اختیاری است، هر چه قدر سطح غیر عادی هزینه های اختیاری بیشتر باشد نشان دهنده مدیریت سود واقعی کمتر است.

معیارهای جریان وجوه نقد ناشی از فعالیت های عملیاتی غیر عادی، هزینه های تولید غیر عادی و هزینه های اختیاری غیر عادی، معیار های انفرادی برای اندازه گیری سطوح دستکاری فعالیت های واقعی هستند. به منظور ارائه معیاری جامع برای اندازه گیری مدیریت سود واقعی، متغیرهای انفرادی مدیریت سود واقعی را با هم ترکیب می کنیم.

برای این منظور، به پیروی از زانگ (۲۰۰۶)، مقادیر جریان وجوه نقد ناشی از فعالیت های عملیاتی غیر عادی و هزینه های اختیاری غیر عادی را در منفی یک ضرب می کنیم ولی مقادیر هزینه های تولید غیر عادی در عدد منفی یک ضرب نمی شود.

$$REM = ACFO*(-1) + ADISEXP*(-1) + AProd$$

ACFO: جریان وجوه نقد ناشی از فعالیت های عملیاتی غیر عادی

AProd: هزینه های تولید غیر عادی

ADISEXP: هزینه های اختیاری غیر عادی

هر چه مقادیر رابطه فوق بیشتر باشد نشان دهنده مدیریت سود واقعی بیشتر است و برعکس.

متغیر مستقل:

اعتماد بیش از حد مدیر عامل (OVERCON): یک مدیر بیش اعتماد، مدیری است که سود (بازده) حاصل از پروژه های آتی شرکت را بطور سیستماتیک بیش از واقع تخمین می زند و یا ممکن است اثر رویدادهای مساعد بر جریان های نقدی شرکت خود را بیش از واقع برآورد کند و یا احتمال رویدادهای نامساعد بر جریانهای نقدی شرکت خود را کمتر از آنچه واقعیت دارد، ارزیابی کند. برای اندازه گیری متغیر بیش اطمینانی مدیریت، از مدل زیر استفاده می شود:

$$\Delta ASSETS_{it} = \alpha + \beta_1 \Delta SALES_{it} + \varepsilon_{it}$$

$\Delta ASSETS$: رشد کل دارایی ها

$\Delta SALES$: رشد فروش

ε : خطای مدل

در مدل فوق در صورتی که خطای مدل مثبت باشد نشان دهنده اعتماد بیش از حد مدیر عامل است. در حالت کلی، در این پژوهش اعتماد بیش از حد مدیر عامل یک متغیر ساختگی است بدین صورت که اگر خطای مدل فوق مثبت باشد عدد یک و در غیر اینصورت عدد صفر تعلق می گیرد (رامشه و ملا نظری، ۱۳۹۳).

متغیرهای کنترلی:

اندازه شرکت (SIZE): از طریق لگاریتم طبیعی کل دارایی ها اندازه گیری می شود
نسبت جریان وجوه نقد عملیاتی (CFO): از طریق تقسیم جریان وجوه نقد عملیاتی بر کل دارایی ها اندازه گیری می شود

تمرکز مالکیت (OWNCON): یک متغیر ساختگی است در صورتی که سهامدار عمده شرکت بیش از ۵۰٪ سهام شرکت را در اختیار داشته باشد عدد یک و در غیر اینصورت عدد صفر تعلق می گیرد
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری (MB): از طریق تقسیم ارزش بازار حقوق صاحبان سهام بر ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام اندازه گیری می شود.

اندازه موسسه حسابرسی (BIGA): یک متغیر ساختگی است در صورتی که حسابرس مستقل شرکت سازمان حسابرسی باشد عدد یک و در غیر اینصورت عدد صفر تعلق می گیرد.

بازده حقوق صاحبان سهام (ROE): از طریق تقسیم سود خالص بر ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام اندازه گیری می شود (لی و همکاران، ۲۰۲۰).

رشد فروش (GROWTH): از طریق تقسیم تفاوت فروش سال جاری و سال قبل بر فروش سال قبل اندازه گیری می شود

نسبت موجودی کالا (INV): از طریق تقسیم موجودی کالا بر کل دارایی ها اندازه گیری می شود

یافته های تحقیق

مانایی متغیرها در سه حالت "در سطح"، "روی تفاضل اول" و "روی تفاضل دوم" می تواند بررسی شود. متغیرهایی که احتمال حاصل از آزمون آنها "در سطح" کمتر از ۵٪ می باشد فرضیه صفر در مورد آن رد شده و آن متغیر در سطح ماناست در صورتی که بیشتر از ۵٪ باشد، نامانا است. نتایج آزمون مانایی در جدول زیر درج گردیده است.

جدول ۱- نتایج آزمون مانایی متغیرهای پژوهش

نتایج	لوین، لین و چو		نماد	متغیرها
	احتمال	آماره		
مانا	0.0000	-18.4443	AMF	مدیریت سود تعهدی آتی
مانا	0.0000	-27.9129	RMF	مدیریت سود واقعی آتی
مانا	0.0000	-16.1144	OVERCON	اعتماد بیش از حد مدیر عامل
مانا	0.0000	-37.1074	SIZE	اندازه شرکت

نتایج	لوین، لین و چو		نماد	متغیرها
	احتمال	آماره		
مانا	0.0000	-22.4038	CFO	نسبت جریان وجوه نقد عملیاتی
مانا	0.0003	-3.4668	OWNCON	تمرکز مالکیت
مانا	0.0000	-19.2568	MB	نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری
مانا	0.0000	-8.8392	BIGA	اندازه موسسه حسابرسی
مانا	0.0000	-21.5890	ROE	بازده حقوق صاحبان سهام
مانا	0.0000	-16.0563	GROWTH	رشد فروش
مانا	0.0000	-633.442	INV	نسبت موجودی کالا

جدول ۲- نتایج حاصل از آزمون F لیمر و آزمون هاسمن

مدل	آزمون	آماره	احتمال	نتیجه
اول	F لیمر	۳.۶۲۰۳	۰.۰۰۰۷	روش تابلویی
	هاسمن	۴۸.۳۶۵۴	۰.۰۰۰۰	الگوی اثرات ثابت
دوم	F لیمر	۱۰.۴۶۳۲	۰.۰۰۰۰	روش تابلویی
	هاسمن	۴۴.۶۸۰۲	۰.۰۰۰۰	الگوی اثرات ثابت

احتمال F لیمر هر دو مدل پژوهش کمتر از ۵٪ می باشد لذا برای تخمین هر دو مدل از روش تابلویی استفاده می شود. همچنین با توجه به اینکه احتمال آزمون هاسمن در هر دو مدل پژوهش نیز کمتر از ۵٪ می باد لذا در هر دو مدل پژوهش از الگوی اثرات ثابت به منظور تخمین مدل های پژوهش بهره گرفته می شود.

جدول ۳- نتایج حاصل از آزمون ثابت بودن واریانس جمله خطا

مدل	آماره F	احتمال	نتیجه
اول	13.3964	0.0000	ناهمسانی واریانس جزء خطا
دوم	14.9623	0.0000	ناهمسانی واریانس جزء خطا

نتایج بدست آمده در جدول فوق نشان می دهد که در هر دو مدل فرض صفر مبنی بر وجود همسانی واریانس رد می شود. بنابراین، به منظور رفع ناهمسانی واریانس از رگرسیون حداقل مربعات تعمیم یافته (GLS) استفاده می کنیم.

جدول ۴- نتایج حاصل از آزمون عدم وجود خود همبستگی جزء خطا

مدل	آماره F	احتمال	نتیجه
اول	0.8315	0.4379	عدم وجود خود همبستگی جزء خطا
دوم	0.8738	0.4201	عدم وجود خود همبستگی جزء خطا

نتایج حاصل از آزمون نشان می دهد که با توجه به اینکه در سطح اطمینان ۹۵٪ مقدار احتمال آماره F در هر دو مدل بیشتر از ۵٪ می باشد فرض صفر مبنی بر عدم وجود خود همبستگی جزء خطا در هر دو مدل پذیرفته می شود به عبارت دیگر، در هر دو مدل پژوهش فرض خود همبستگی جزء خطا برقرار می باشد.

جدول ۵- نتایج حاصل از آزمون عدم وجود هم خطی بین متغیرهای توضیحی مدل اول پژوهش

متغیر	نماد	واریانس ضریب	عامل تورم واریانس
اعتماد بیش از حد مدیر عامل	OVERCON	۰.۰۰۰۲۶۰	۱.۰۶۲۵۸۱
اندازه شرکت	SIZE	۰.۰۰۰۴۰۰	۱.۳۰۵۵۳۶
نسبت جریان وجوه نقد عملیاتی	CFO	۰.۰۰۰۵۲۳	۱.۲۱۸۴۰۲
تمرکز مالکیت	OWNCON	۰.۰۰۰۲۵۲	۱.۰۱۳۳۳۴
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	MB	۰.۰۰۰۸۹۶	۱.۱۵۶۳۴۰
اندازه موسسه حسابرسی	BIGA	۰.۰۰۰۳۷۹	۱.۰۲۰۱۳۵
بازده حقوق صاحبان سهام	ROE	۰.۰۰۰۱۴۱	۱.۴۹۲۶۲۶
رشد فروش	GROWTH	۰.۰۰۰۳۶۰	۱.۲۲۱۴۶۰
نسبت موجودی کالا	INV	۰.۰۰۰۳۶۲	۱.۰۹۱۴۱۴

جدول ۶- نتایج حاصل از آزمون عدم وجود هم خطی بین متغیرهای توضیحی مدل دوم پژوهش

متغیر	نماد	واریانس ضریب	عامل تورم واریانس
اعتماد بیش از حد مدیر عامل	OVERCON	۰.۰۰۰۲۵۴	۱.۰۶۲۵۸۱
اندازه شرکت	SIZE	۰.۰۰۰۳۹۰	۱.۳۰۵۵۳۶
نسبت جریان وجوه نقد عملیاتی	CFO	۰.۰۰۰۵۱۰	۱.۲۱۸۴۰۲
تمرکز مالکیت	OWNCON	۰.۰۰۰۲۴۶	۱.۰۱۳۳۳۴
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	MB	۰.۰۰۰۸۷۳	۱.۱۵۶۳۴۰
اندازه موسسه حسابرسی	BIGA	۰.۰۰۰۳۷۰	۱.۰۲۰۱۳۵
بازده حقوق صاحبان سهام	ROE	۰.۰۰۰۱۳۷	۱.۴۹۲۶۲۶
رشد فروش	GROWTH	۰.۰۰۰۳۵۱	۱.۲۲۱۴۶۰
نسبت موجودی کالا	INV	۰.۰۰۰۳۵۳	۱.۰۹۱۴۱۴

نتایج حاصل از این آزمون نشان می دهد که میزان تورم واریانس متغیرهای مستقل و کنترلی در مدل های پژوهش در حد مجاز خود قرار داشته و لذا از این بابت مشکلی وجود ندارد.

بررسی فرضیه های پژوهش

فرضیه اصلی: اعتماد بیش از حد مدیر عامل بر مدیریت سود آتی تأثیر معناداری دارد.

به منظور آزمون فرضیه اصلی پژوهش، دو فرضیه فرعی تدوین شده است که در ادامه به آزمون این فرضیه ها پرداخته شده است:

فرضیه فرعی ۱: اعتماد بیش از حد مدیر عامل بر مدیریت سود تعهدی آتی تأثیر معناداری دارد.

به منظور آزمون این فرضیه از نتایج تخمین مدل ارائه شده در جدول (۴-۹) بهره گرفته شده است. مقدار احتمال (یا سطح معنی داری) F برابر ۰,۰۰۰۰ بوده و چون این مقدار کمتر از ۰,۰۵ است، فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می شود، یعنی مدل معنی دار است. مقدار آماره دوربین-واتسون ۱,۹۶۱ می باشد که این مقدار، عدم وجود خود همبستگی خطاها را نشان می دهد. نتایج مربوط به ضریب تعیین تعدیل شده نشان می دهد، تقریباً ۵۸,۷٪ تغییرات متغیر وابسته به وسیله متغیرهای مستقل و کنترلی مدل، توضیح داده می شوند. نتایج حاصل از متغیرهای کنترلی نشان می دهد که با توجه به آماره t در سطح اطمینان ۹۵٪، اندازه شرکت، بازده حقوق صاحبان سهام، رشد فروش و نسبت موجودی کالا بر مدیریت سود تعهدی آتی تأثیر مثبت و معناداری دارند. در حالی که، نسبت جریان وجوه نقد عملیاتی، تمرکز مالکیت، نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری و اندازه موسسه حسابرسی بر مدیریت سود تعهدی آتی تأثیر منفی و معناداری دارند.

در حالت کلی نتایج نشان می دهد که ضریب متغیر اعتماد بیش از حد مدیر عامل، ۰,۰۰۷۹۰۰ بوده که نشان دهنده تأثیر مثبت اعتماد بیش از حد مدیر عامل بر مدیریت سود تعهدی آتی می باشد که با توجه به آماره t ضریب متغیر اعتماد بیش از حد مدیر عامل در سطح اطمینان ۹۵٪ معنی دار می باشد، با توجه به موارد فوق می توان در سطح اطمینان ۹۵٪ فرضیه فرعی ۱ را تأیید کرد این موضوع نشان دهنده این است که اعتماد بیش از حد مدیر عامل بر مدیریت سود تعهدی آتی تأثیر مثبت و معناداری دارد به عبارت دیگر، در صورت وجود اعتماد بیش از حد مدیر عامل، مدیریت سود تعهدی آتی نیز افزایش می یابد.

جدول ۷- نتایج تخمین مدل اول پژوهش

متغیر وابسته: مدیریت سود تعهدی آتی					
روش: رگرسیون حداقل مربعات تعمیم یافته					
متغیر	نماد	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره t	احتمال
مقدار ثابت	C	۰,۰۴۲۰۲۴	۰,۰۲۰۸۰۷	۲,۰۱۹۷۲۱	۰,۰۴۳۷
اعتماد بیش از حد مدیر عامل	OVERCON	۰,۰۰۷۹۰۰	۰,۰۰۳۲۶۱	۲,۴۲۲۸۰۲	۰,۰۱۵۶
اندازه شرکت	SIZE	۰,۰۰۷۳۲۳	۰,۰۰۱۳۳۴	۵,۴۸۷۴۹۶	۰,۰۰۰۰
نسبت جریان وجوه نقد عملیاتی	CFO	-۰,۰۸۷۷۳۷	۰,۰۳۰۶۹۴	-۲,۸۵۸۴۶۴	۰,۰۰۴۷
تمرکز مالکیت	OWNCON	-۰,۰۱۶۹۰۵	۰,۰۰۵۳۳۴	-۳,۱۶۹۱۳۱	۰,۰۰۱۸
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	MB	-۰,۰۰۰۵۱۲	۰,۰۰۰۱۷۴	-۲,۹۳۳۵۷۷	۰,۰۰۳۴
اندازه موسسه حسابرسی	BIGA	-۰,۰۰۰۹۷۳۳	۰,۰۰۰۴۲۶۵	-۲,۲۸۲۲۱۱	۰,۰۲۲۷
بازده حقوق صاحبان سهام	ROE	۰,۱۰۶۸۲۲	۰,۰۲۳۰۸۷	۴,۶۲۶۸۴۰	۰,۰۰۰۰
رشد فروش	GROWTH	۰,۰۳۸۹۳۵	۰,۰۰۳۹۹۳	۹,۷۵۰۰۱۱	۰,۰۰۰۰

متغیر وابسته: مدیریت سود تعهدی آتی روش: رگرسیون حداقل مربعات تعمیم یافته					
متغیر	نماد	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره t	احتمال
نسبت موجودی کالا	INV	۰.۰۲۲۸۴۷	۰.۰۰۷۶۰۲	۳.۰۰۵۴۵۷	۰.۰۰۲۸
ضریب تعیین تعدیل شده		۰/۵۸۷			
دوربین-واتسون		۱/۹۶۱			
آماره F		۴۴۰/۹۹۵			
احتمال (آماره F)		۰/۰۰۰۰			

فرضیه فرعی ۲: اعتماد بیش از حد مدیر عامل بر مدیریت سود واقعی آتی تأثیر معناداری دارد.

به منظور آزمون این فرضیه از نتایج تخمین مدل ارائه شده در جدول (۴-۱۰) بهره گرفته شده است. مقدار احتمال (یا سطح معنی داری) F برابر ۰,۰۰۰۰ بوده و چون این مقدار کمتر از ۰,۰۵ است، فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می شود، یعنی مدل معنی دار است. مقدار آماره دوربین-واتسون ۱,۹۷۵ می باشد که این مقدار، عدم وجود خود همبستگی خطاها را نشان می دهد. نتایج مربوط به ضریب تعیین تعدیل شده نشان می دهد، تقریباً ۶۵,۸٪ تغییرات متغیر وابسته به وسیله متغیرهای مستقل و کنترلی مدل، توضیح داده می شوند. نتایج حاصل از متغیرهای کنترلی نشان می دهد که با توجه به آماره t در سطح اطمینان ۹۵٪، اندازه شرکت، بازده حقوق صاحبان سهام، رشد فروش و نسبت موجودی کالا بر مدیریت سود واقعی آتی تأثیر مثبت و معناداری دارند. در حالی که، نسبت جریان وجوه نقد عملیاتی، تمرکز مالکیت، نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری و اندازه موسسه حسابرسی بر مدیریت سود واقعی آتی تأثیر منفی و معناداری دارند.

در حالت کلی نتایج نشان می دهد که ضریب متغیر اعتماد بیش از حد مدیر عامل، ۰.۰۰۴۵۰۸ بوده که نشان دهنده تأثیر مثبت اعتماد بیش از حد مدیر عامل بر مدیریت سود واقعی آتی می باشد که با توجه به آماره t ضریب متغیر اعتماد بیش از حد مدیر عامل در سطح اطمینان ۹۵٪ معنی دار می باشد، با توجه به موارد فوق می توان در سطح اطمینان ۹۵٪ فرضیه فرعی ۲ را تأیید کرد این موضوع نشان دهنده این است که اعتماد بیش از حد مدیر عامل بر مدیریت سود واقعی آتی تأثیر مثبت و معناداری دارد به عبارت دیگر، در صورت وجود اعتماد بیش از حد مدیر عامل، مدیریت سود واقعی آتی نیز افزایش می یابد.

جدول ۹- نتایج تخمین مدل دوم پژوهش

متغیر وابسته: مدیریت سود واقعی آتی روش: رگرسیون حداقل مربعات تعمیم یافته					
متغیر	نماد	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره t	احتمال
مقدار ثابت	C	۰.۰۴۴۷۲۱	۰.۰۲۰۳۸۶	۲.۱۹۳۷۲۴	۰.۰۲۹۴
اعتماد بیش از حد مدیر عامل	OVERCON	۰.۰۰۴۵۰۸	۰.۰۰۲۱۶۴	۲.۰۸۲۹۳۴	۰.۰۳۷۵
اندازه شرکت	SIZE	۰.۰۰۹۵۸۶	۰.۰۰۳۶۰۰	۲.۶۶۲۷۵۳	۰.۰۰۸۰

متغیر وابسته: مدیریت سود واقعی آتی روش: رگرسیون حداقل مربعات تعمیم یافته					
متغیر	نماد	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره t	احتمال
نسبت جریان وجوه نقد عملیاتی	CFO	-۰.۰۹۵۳۲۷	۰.۰۳۰۲۷۸	-۳.۱۴۸۴۲۴	۰.۰۰۱۹
تمرکز مالکیت	OWNCON	-۰.۰۱۰۲۴۲	۰.۰۰۱۸۹۰	-۵.۴۱۹۱۳۱	۰.۰۰۰۰
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	MB	-۰.۰۰۰۰۸۶۰	۰.۰۰۰۰۲۱۸	-۳.۹۴۸۲۸۳	۰.۰۰۰۱
اندازه موسسه حسابرسی	BIGA	-۰.۰۰۵۶۰۹	۰.۰۰۲۴۲۸	-۲.۳۱۰۰۳۳	۰.۰۲۱۱
بازده حقوق صاحبان سهام	ROE	۰.۱۰۳۳۱۵	۰.۰۲۳۳۳۳	۴.۴۲۷۹۱۲	۰.۰۰۰۰
رشد فروش	GROWTH	۰.۰۳۲۶۰۰	۰.۰۰۵۱۰۵	۶.۳۸۵۳۲۵	۰.۰۰۰۰
نسبت موجودی کالا	INV	۰.۰۲۱۸۸۴	۰.۰۰۹۲۸۱	۲.۳۵۷۸۹۶	۰.۰۱۸۶
ضریب تعیین تعدیل شده		۰/۶۵۸			
دوربین-واتسون		۱/۹۷۵			
آماره F		۷۲۰/۶۰۸			
احتمال (آماره F)		۰/۰۰۰۰			

بحث و نتیجه گیری

نقش اصلی گزارشگری مالی انتقال اثر بخش اطلاعات مالی به افراد برون سازمانی به روشی معتبر و به موقع است، که یکی از اهداف عمده آن فراهم ساختن اطلاعات لازم برای ارزیابی عملکرد و توان سودآوری بنگاه اقتصادی است. شرط لازم برای دستیابی به این هدف، ارائه اطلاعات مالی به نحوی است که ارزیابی عملکرد گذشته را ممکن سازد و در سنجش توان سودآوری و پیش بینی فعالیت های آتی بنگاه اقتصادی موثر واقع گردد.

اعتماد بیش از حد یا اعتماد به نفس بیش از حد، یکی از مهم ترین مفاهیم مالی رفتاری مدرن است که هم در تئوری های مالی و هم روانشناسی جایگاه ویژه ای دارد. اعتماد بیش از حد سبب می شود انسان دانش و مهارت خود را بیش از حد و ریسک ها را کمتر از حد تخمین زده، احساس کند روی مسائل و رویدادها کنترل دارد در حالی که ممکن است در واقع این گونه نباشد. اعتماد بیش از حد یکی از مهم ترین یافته های علم روانشناسی در حوزه قضاوت و تصمیم گیری است. پژوهشگران دریافته اند که افراد قابلیت هایشان را در خوب انجام دادن وظایف شان بیش از اندازه برآورد کرده و این تخمین بیش از اندازه با اهمیتی که آن وظایف برای شخص دارد، افزایش می یابد. همچنین روانشناسان به این نتیجه رسیدند که افراد در هنگام تصمیم گیری و قضاوت، به اطلاعات برجسته وزن بیشتری می دهند. افراد در مورد اخباری که به نظرشان درست می آید بدون توجه به موثق بودن منبع، اطمینان کرده و براساس آن به نتیجه گیری های با اطمینانی اقدام می کنند. آن ها به اطلاعاتی که با باورهای موجودشان سازگار است، وزن بیشتری می دهند و به اطلاعاتی می بالند که باورهایشان را حمایت می کند و اطلاعاتی را که با باورهایشان همخوانی ندارد، از بین می برند. اعتماد بیش از حد، نوعی انحراف شناختی است که از خود فریبی افراد به وجود می آید و باعث می شود که افراد بتوانند روحیه خود را با این مکانیزم در شرایط سخت و رقابتی حفظ کنند. خوش بینی افراد نیز می تواند عاملی برای اعتماد بیش از حد

باشد، چون باعث می شود که افراد قابلیت هایشان را در هنگام رسیدن به اهداف بیشتر ببینند (جهانخوانی و همکاران، ۱۳۸۸). بیش اعتمادی یک پدیده شناخته شده و مستند شده در روانشناسی است. روانشناسان یک فرد با ویژگی های رفتاری فرا اعتمادی را به عنوان فردی تعریف می کنند که اعتقاد دارد اطلاعات و دانش ایشان بسیار دقیق است (بیش از آنچه که واقعیت دارد). به نظر هاید متون مربوط به روانشناسی دو تعریف از بیش اعتمادی ارائه داده اند. نخست، افراد برآورد بیش از واقع از توانایی های خود دارند. دوم، افراد یک رویداد را معین تر از آن چه که واقعاً هست، می بینند. بیش اعتمادی آنچنان پدیده ی روانشناختی قوی است که تجربه نیز نمی تواند آن را حذف کند (خوش طینت و قمی، ۱۳۸۸). با توجه به استدلال های مطرح شده انتظار می رود که اعتماد بیش از حد مدیر عامل بر مدیریت سود آتی تأثیر مثبتی داشته باشد.

براساس فرضیه اصلی و فرضیه های فرعی پژوهش انتظار می رود که اعتماد بیش از حد مدیر عامل بر مدیریت سود آتی (مدیریت سود تعهدی آتی و مدیریت سود واقعی آتی) تأثیر معناداری داشته باشد. در حالت کلی در سطح اطمینان ۹۵٪ نتایج نشان می دهد که اعتماد بیش از حد مدیر عامل بر مدیریت سود تعهدی آتی و مدیریت سود واقعی آتی تأثیر مثبت و معناداری دارد به عبارت دیگر، در صورت وجود اعتماد بیش از حد مدیر عامل، مدیریت سود تعهدی آتی و مدیریت سود واقعی آتی نیز افزایش می یابد.

یافته های پژوهش نشان می دهد که اعتماد بیش از حد مدیر عامل بر مدیریت سود تعهدی آتی و مدیریت سود واقعی آتی تأثیر مثبتی دارد. در همین راستا پیشنهادات زیر ارائه می گردد:

الف- با توجه به اینکه سود یکی از متغیرهای کلیدی در تصمیمات سرمایه گذاران است نتایج این پژوهش می تواند، سرمایه گذاران را در اتخاذ تصمیمات اثربخش و کارآمد یاری می کند. و در نتیجه باعث افزایش سطح کارآیی بازار در بلندمدت می گردد.

ب- برای نهادهای نظارتی و تدوین کنندگان قوانین و استانداردها مسئله سود و ویژگی های آن همواره در کانون توجه بوده است یافته های این پژوهش می تواند رهنمود های لازم را در زمینه تدوین قوانین و استاندارد ارائه دهد.

ج- نتایج این پژوهش می تواند حسابرسان را در زمینه گردآوری شواهد و ارزیابی شواهد مرتبط با سود در شرکت های دارای بیش اعتمادی مدیر یاری کند.

منابع و مآخذ

افشار زیدآبادی، فاطمه؛ حسینخانی، معصومه؛ پژمان پور، نوشین؛ قاضی زاده احسائی، حمیده (۱۳۹۴)، بررسی تأثیر ساختار مالکیت بر ارتباط بیش اعتمادی مدیریت و چسبندگی هزینه ها، ماهنامه پژوهش های مدیریت و حسابداری، شماره ۲۱، ۱۰۲ تا ۱۲۳.

پیرمرادی، فاطمه، علی نژاد ساروکلائی، مهدی، شول، عباس. (۱۳۹۲). بررسی تأثیر بیش اعتمادی مدیریت بر کیفیت اقلام تعهدی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. دومین کنفرانس ملی حسابداری، مدیریت مالی و سرمایه گذاری - استان گلستان، گرگان.

خوش طینت، محسن؛ نادی قمی، ولی الله (۱۳۸۸)، چارچوب رابطه رفتار اطمینان بیش از حد سرمایه گذاران با بازده سهام، فصلنامه مطالعات حسابداری، شماره ۲۵، صص ۵۳-۸۵.

رامشه، منیژه؛ ملانظری، مهناز، (۱۳۹۳)، بیش اطمینانی مدیریت و محافظه کاری حسابداری، دانش حسابداری، دوره ۵، شماره: ۱۶، صص ۷۹-۵۵.

علی نژاد ساروکلائی، مهدی؛ صبحی، مریم (۱۳۹۵)، تأثیر بیش اطمینانی مدیران بر ساختار سرمایه، پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی، شماره ۳۱، صص ۹۳ تا ۱۰۹.

محسنی، مینا، (۱۳۹۲)، نقش فرا اعتمادی مدیریت در نگهداری وجوه نقد در شرکتهای تولیدی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد قزوین.

نیکبخت، محمدرضا؛ شعبان زاده، مهدی؛ کلهر، کورش (۱۳۹۵)، بررسی تأثیر بیش اعتمادی مدیران بر حق الزحمه حسابرسی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه مطالعات مدیریت و حسابداری، دوره ۲، شماره ۱، صص ۱۷۱ تا ۱۸۹.

Bouman , C. (2014) . Managerial Optimism and Earning Smoothing Journal of Banking & Finance : A41:283-303.

11. Chen c X., Gorer, T. Nasev, J. (2013). Managerial overconfidence and Cost Stickiness Working 5.paper, Available at SSRN.